

Évvégi kihívások és a smitá év áldása

Ezen a héten fejezzük be a Teremtő segítségével Mózes 3. könyvének olvasását a zsinagógákban.

Mindeközben alig vagyunk túl az (askenáz szokás szerinti) gyászos időszakon, és befordulunk a célegyenesbe, a **Sávuot**, a Tóraadás örömteli napja felé.

A hetiszakaszban mégsem éppen a legvidámabb témáról olvasunk: a micvák be nem tartásáért járó büntetésért, mely *tocháchá* néven is ismeretes.

„Ezra bevezette Izrael népének, hogy olvassák a kohénok Tórájában [a 3. könyvben] szereplő átkokat Sávuot előtt és a Tóra ismétlésében [az 5. könyvben] szereplőket Ros Hásáná előtt.

Miért? Azért, hogy befejeződjön az év és befejeződjenek az átkai [tichle sáná vekilelotehá].

Az ötödik könyvnél érthető, hiszen akkor valóban befejeződik az év. Viszont a harmadiknál – vajon Sávuot új évnek számít? Igen, tanultuk (Ros Hásáná 1:2), hogy ilyenkor születik meg az ítélet a fák gyümölcseire.” (Megilá 31b)

Az új év egy új kezdet, ahogyan a Tóra újbóli elfogadása is. Szimbolikus jelentőségű, hogy a fák gyümölcseire is éppen ilyenkor születik meg az ítélet, hiszen a Tóra bölcsessége az, amit a hagyomány fához hasonlít:

„**Boldog az az ember, aki bölcsességet talál. [...] Az élet fája az azoknak, akik megragadják, és boldogak azok, akik rá támaszkodnak.**” (Példabeszédek 3:13-18)

Ha pedig a Tóra a fa, akkor mindaz, amit a Tórából megszerzünk, megértünk, és gazdagabbá teszi mindennapjainkat, megfelel a Tóra gyümölcseinek, amikre ebben az időszakban születik meg az ítélet.

Farnadi-Jerusalimi Avija rajza: a hatodik év áldása.

Köszönjük szépen!!

Impresszum

Az *omek* szó jelentése: *mélység*. Az orti.hu célja a hagyományos zsidó értékek, autentikus tórai tanítások megjelenítése közérthető, modern formában. Elgondolkodtató, inspiráló, a tórai és rabbinikus irodalomból építkező témák, üzenetek, napjaink számára.

Írta és szerkesztette: Szántó-Várnagy Binjomin, a Bét Jehuda közösség rabbija (Budapest, 1084 Scheiber Sándor utca 2.).

Megjelenik 130 példányban.

Kapcsolat, feliratkozás, jó tanácsok vagy önkéntes segítség felajánlása: ortimagazin@gmail.com.

Kihívások és feddések: mindenkinek a maga szintjén

Azonban továbbra is nehéz megérteni: mik ezek a furcsa átkok, feddések, amiken mindenképpen túl kell essünk a Tóra újbóli elfogadása előtt?

Az egyszerű olvasat szerint ezek azok a büntetések, amiket akkor kapunk, ha a Tóra parancsolatait nem tartjuk be.

Hogyan kellene azonban olvasnia eszerint ezeket a részeket annak a vallásos zsidó embernek, aki a Tóra útmutatásai szerint igyekszik élni az életét? Vajon éppen őhöz ne szólna az örökérvényű tanítás?

„Ha véletlenségben jártok velem, és nem akartok hallgatni rám...” (Mózes 3., 26:21)

Tágabb értelemben ez mindenkire vonatkozatható. Aki „véletlenségben” – alkalmoszerűen – jár az Örökkévalóval, és „nem akar hallgatni” Őrá, az az, aki kevésbé nyitott arra, amit Őtőle hallhat. Ez lehet akár tanítás, vagy az életének olyan eseményei, amiket inkább számít véletlennek, mint mennyei gondviselésnek.

Mindez „vallásos” emberekkel is előfordulhat. Az persze igazságtalanság lenne, hogy ilyen „apróbb” vétekért is a lehető legsúlyosabb büntetés járjon az ilyen embereknek. Viszont a szövegben több olyan rész is van, ami hasonlóan a fentiekhez, általánosabban is értelmezhető, például:

„Össze fogom törni büszkeségetek gőgjét” (26:19) – vagyis olyasmi történik az emberrel, melynek hatására kénytelen lesz lejjebb adni az egójából. Ez valójában áldás, hiszen ezáltal sokkal több mindenre nyitottá válik.

„Ürességre fogy el az erőtök” (26:20) – utólag kiderül az ember számára, hogy amibe az energiáit belefektette, annak nincsen valószínű haszna, értelme. Végeredményben persze ez is a jó felé vezet, hiszen

„Kiüresednek az utaitok” (26:22) – az út az a mód, életfilozófia és életvezetés, ahogyan az ember éli az életét. Ha ez „kiüresedik”, akkor az azt jelenti, hogy nincsen olyan, aki vele járjon az útján. Ez nemcsak magányt jelent, hanem egyedülállóságot is.

Három évnyi áldás – de hol a kihívás?

„Tichle sáná vekilelotehá” – fejeződjön be az év, és fejeződjenek be az átkai.

Minden évnek és minden embernek, bármilyen élethelyzetben megvannak a maga „átkai”, vagyis a nehézségei, amiken túl kell jutnia.

Hasonló jelenséget találhatunk az előző hetiszakaszban a *smitá* év kapcsán:

„És ha azt mondjátok: mit fogunk enni a hetedik évben? Íme, nem vetünk és nem aratjuk a gabonánkat.

Akkor meg fogom parancsolni az áldásomat számotokra a **hatodik évben**, és termelni fog termést, ami három évre¹ elegendő.” (Mózes 3., 25:21)

Felmerül a kérdés:

ha az Örökkévaló valóban olyan áldást hoz a hatodik évre, amivel jóllakhatunk a *smitá* évben, akkor pontosan miért is olyan nehéz teljesíteni?

Miért írja a Tóra azt, hogy ha nem hagyjuk a földet pihenni, akkor száműzetést kell el-

1 A hatodik év termését fogyaszthatjuk 1. magában a *hatodik* évben, az aratás után, 2. a *hetedik* évben, amikor nincsen más táplálék, valamint 3. a *nyolcadik* év elején is, amikor már az új termést elvetettük, de még nem arattuk le.

szenvednünk emiatt (*ld. Mózes 3., 26:34*)? Ami sajnos végül be is következett.

De miért? Hiszen ha mindenki látta, hogy a hatodik évben különleges áldás volt a termés, akkor miért dolgoztak a hetedik évben? Miért nem élvezték a csodálatos termést és az azzal járó szabadságot, amit a Tóra a szellemi fejlődésre szánt?

Vajon elképzelhető, hogy még több bevételre vágytak, és emiatt nem akarták abbahagyni a munkát?

Már maga a Tóra összehasonlítja a hetedik évi pihenést a hetedik *napi* pihenéssel, a szombattal. Azoknak, akiknek a szombati pihenés már természetessé vált, és nem lennének hajlandóak a világon semmiért elcserélni a szombat különleges szentségének érzését, számukra egyáltalán nem jelenthet kihívást az, hogy lemondjanak egy kis extra bevételről².

A *smitá* év csodája napjainkban

Ezzel szemben manapság azt láthatjuk, hogy a modern Izrael földjén és államában minden hetedik évben újra kérdésként merül fel, hogy hogyan „oldják meg” a hetedik év „problémáját”. Milyen probléma is ez pontosan, amit meg kell oldani³, ha egyszer a Tóra a hatodik évre különleges termést ígér?

Egy lehetséges válasz az, hogy ebben az időben, amikor a nép többsége Izrael földjén

kívül él⁴, a *smitá* év kötelezettsége rabbinikus, és nem tórai. Éppen ezért a különleges áldás sem vonatkozik erre az időre.

Mindezzel együtt azonban érkeznek olyan beszámolók, hogy azok a kis közösségek, vallásos kibucok, ahol a *smitá* évet a mostani időben is annak teljességében tartják meg, mindenféle kibúvó keresése nélkül, csodálatos módon valóban részesülnek ebben a Tóra által megígért áldásban.

Hogyan lehetséges ez? Azok a közösségek, ahol a *smitá* évet szigorúan veszik, megkapják az áldást, de más földeken ugyanez nem érzékelhető? Vajon lehetséges az, hogy az Örökkévaló előre látja, hogy a következő *smitá* évet szándékukban áll megtartani, és ezért a jó szándékukért áldja meg őket?

Lehetséges. De még valószínűbbnek látszik az, hogy ezek a közösségek egy korábbi alkalommal már bebizonyították hitüket és elkötelezettségüket a Teremtő felé. Egy *smitá* évet megtartottak úgy, hogy nem volt semmilyen különleges segítségük, csak a hitük.

Mindebből egy mindnyájunk számára fontos leckét tanulhatunk: túl kell jutni a nehézségen.

Az élet bármely területén ez a csodálatos siker kulcsa. Bármibe is fogunk, óhatatlanul felmerülnek a nehézségek, a kihívások – az „átkok”, ha úgy tetszik. A legtöbb ember azonban megijed ezektől és feladja.

2 Ez alapján látszólag javasolhatnánk, hogy a szombattartás talán valóban nehezebb volt, és nem volt annyira elterjedt, hiszen ott nem áll az, hogy a hatodik nap munkájának különleges áldása lenne. Ezért nagyobb kihívást jelentett a népeknek. Viszont a száműzetés büntetése csak a *smitá* év kapcsán szerepel, és a szombatnap kapcsán nem – pontosan azért, mert az könnyebben betartható, így annak betartása szélesebb néprétegektől elvárható.

Ez a magyarázat azonban igencsak megkérdőjelezhető, hiszen nincsen arról tudomásunk, hogy jelentős mennyiségű szombatszegő lett volna a népben a kezdeti, ősi időkben. Éppen ellenkezőleg: Nechemiá könyve arról számol be (13:15-18), hogy a száműzetésből való visszatérés után a vezetők meg voltak döbbenve, amikor szombatszegőket láttak. Emiatt nem tűnik realisztikusnak, hogy még a száműzetés előtt is lett volna ilyesmi.

3 Kétféle ilyen megoldás ismert: a *heter mechirá* [*eladási engedély*] engedélyezi, hogy a földet formálisan eladják egy nem zsidónak (pl. arabnak), és akkor nem vonatkozik rá a tilalom. Ennél szigorúbb és költségesebb az *Ocár Bét Din* [*bírósági raktár*], melynek során nem az egyén, hanem a közösség számára engedélyezzük a *smitá* gyümölcsök

Pontosan ezek a nehézségek azok, amiktől a siker olyan értékes – mindannyiunk szemében. Ez teszi a győztest ünnepelt hőssé. Mert neki sikerült olyasmit megvalósítania, amitől a legtöbb ember visszariadt.

Tudnunk kell azonban – és mind a *smitá* év példájából, mind az évvégi „átkok” példájából ezt is megtanulhatjuk – hogy ezek a nehézségek a valóságban félelmetesebbnek látszanak, mint amilyenek.

A *smitá* évet tartó kibucoknak csak egy évet kellett kibírniuk, és utána óriási jutalom és áldás várt rájuk.

Egy felmérés⁵ szerint a telefonos értékesítő ügynökök többsége öt próbálkozás után feladja. Ugyanezen felmérés azonban azt is megmutatja, hogy a siker átlagosan a hetedik hívás után érkezik.

Mindezt szemlélteti a következő bátorító történet. A király fele királyságát és egyetlen lányát felajánlja annak a hősnak, aki palotája 100. emeletére gyalog feljut.

Számos próbálkozó érkezik, és sorra feladják a 20. emelet környékén, amikor rájönnek, hogy hiába próbálkoznak, mert nincs az az ember, aki képes lehet erre a teljesítményre. A győztes azonban a 25. emeleten liftet talál, ami felviszi őt a 100. emeletre. Az ő sikerének a titka a bizalom volt: hitt a királyban, hogy nem vár el tőle lehetetlent.

Ez az üzenet mindnyájunk számára: mi is higgyünk abban, hogy a mi Királyunk is azt szeretné, ha nagy sikereink lennének, és emiatt különleges áldást készít elő számunkra, ha ezt a bizalmunkat erőfeszítéseinkkel ki is mutatjuk!

Időpontok Budapesten:

Gyertyagyújtás **péntek este**: 18:54 és 20:14 között.

Szombat kimenetele: 21:34.

A *Smá Jiszráelt* olvassuk el legkésőbb szombat reggel 8:46-ig.

A zsinagógában **péntek este** 18:30-tól imádkozunk.

Hétfőn és csütörtökön reggel 8:00-kor imádkozunk a *Rumbach utcai zsinagógában*.

Sziván hónap újholdja: jövő pénteken (június 7-én).

Molád: pénteken hajnalban 0:25 (9 chálákim⁶).

Szombat reggeli ima a Bét Jehuda zsinagógában:

EZEN A HÉTEN⁷! Június 1-én, szombat reggel 9:00-kor.

Előtte tanulás 8:30-tól. Mindenkit szeretettel várunk!

Sábát sálom! Gut sábesz!

learatását, üzleti profit nélkül, önköltséges áron.

4 A *javél* (ötvenedik) év kapcsán írja a Tóra, hogy „*hívjatok szabadságot a földön minden lakójának*” (Mózes 3., 25:10). Ebből tanulják Bölcséink, hogy minden lakónak, de legalábbis a többségének a Szentföldön kell élnie ahhoz, hogy ezek a parancsolatok érvényben legyenek.

5 Ld. *Seth Godin: The Dip*, 46. o. *Salespeople Who Quit*. Ez a könyv teljes egészében ennek a témának van szentelve: az akadályt nevezi úgy, hogy „*Dip*”.

6 1 chelek = 3.333 másodperc. 9 chálákim: 30 másodperc (fél perc).

7 Ebben a hónapban reményeink szerint kivételesen két alkalommal is találkozunk szombat reggel. Köszönet a külön érdeklődésért és szervezésért Dickmann Dávidnak! A mostani alkalmon kívül még egy további időpontot tervezünk, melynek időpontjával kapcsolatban hamarosan jelentkezünk.